

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA	
PREDLAGAČ	MINISTARSTVO EKONOMIJE
NAZIV PROPISA	Predlog zakona o efikasnom korišćenju energije
<p>1. Definisane probleme</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koje probleme treba da riješi predloženi akt? - Koji su uzroci problema? - Koje su posljedice problema? - Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri? - Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)? 	
<p>Jedan od osnovnih razloga za izradu ovog predloga je dalje razvijanje pravnog okvira u Crnoj Gori u oblasti energetske efikasnosti i njegovo usklađivanje sa pravnim okvirom EU.</p> <p>Nakon usvajanja Zakona o energetske efikasnosti, pravni okvir u oblasti o energetske efikasnosti na nivou EU, je u značajnoj mjeri revidovan i ojačan. Naime, EU je usvojila nove, strožije zahtjeve koji stavljaju van snage prethodni pravni i politički okvir, prije svega, donošenjem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Direktive 2012/27/EU o energetske efikasnosti, koja stavlja van snage Direktivu 2006/32/EC o efikasnom krajnjem korišćenju energije i energetskim uslugama, - Direktive 2010/31/EU o energetskim karakteristikama zgrada, koja stavlja van snage Direktivu 2002/91/EC; - Direktive 2010/30/EU o energetskom označavanju proizvoda koji utiču na potrošnju energije, koja stavlja van snage Direktivu 92/75/EEC o energetskom označavanju uređaja za domaćinstvo; - Direktive 2009/125/EC o uspostavljanju okvira sa zahtjevima za eko dizajn proizvoda koji utiču na potrošnju energije, koja stavlja van snage Direktivu 2005/32/EC uspostavljanju okvira sa zahtjevima za eko dizajn proizvoda koji koriste energiju. - Više vezanih regulativa za implementaciju Direktiva 2010/30/EU i 2009/125/EC za pojedine grupe proizvoda. <p>Kako je Crna Gora kroz članstvo u Energetskoj zajednici prihvatila obavezu transponovanja zahtjeva navedenih direktiva, to je uslovalo potrebu za dalje razvijanje pravnog okvira u oblasti energetske efikasnosti tj. izradu inoviranog zakona (Zakon o efikasnom korišćenju energije).</p> <p>Kako postojeći Zakon o energetske efikasnosti uređuje način efikasnog korišćenja energije, mjere za poboljšanje energetske efikasnosti i druga pitanja od značaja za energetske efikasnost na strani finalne potrošnje i kako se ne primjenjuje na energetske efikasnost postrojenja za proizvodnju, prenos i distribuciju energije, opravdano je preimenovanje ovog zakona u Zakon o efikasnom korišćenju energije.</p> <p>- KONTEKST</p> <p>Dugogodišnji problemi u energetskom sektoru Crne Gore manifestuju u jako izraženim neracionalnostima u proizvodnji, prenosu, distribuciji i korišćenju energije, odnosno relativno velikom specifičnom potrošnjom energije i veoma niskim stepenom energetske efikasnosti. Takođe, poseban problem predstavljaju velika uvozna zavisnost, visoke cijene energije i</p>	

evidentna zabrinutost u pogledu sigurnosti snabdijevanja energijom i klimatskih promjena.

Energetska efikasnost je od velikog značaja za Crnu Goru gdje je potražnja za energijom prilično neujednačena. U 2008 godini, potrošnja dva energetske intenzivna industrijska preduzeća, Kombinata aluminijuma Podgorica (KAP) i Željezare Nikšić predstavljala je oko 45% ukupne finalne potrošnje energije i 50% finalne potrošnje električne energije u Crnoj Gori. Ovo značajno utiče na indikatore energetske intenziteta zemlje koji su na nivou 6 do 8 puta većem od prosjeka u EU. Visok energetske intenzitet se pripisuje i niskom stepenu energetske efikasnosti u svim privrednim sektorima.

Osim dva prethodno navedena industrijska preduzeća, značajan udio u finalnoj potrošnji energije ima i sektor transporta (28% u 2008. godini), pa je evidentno da je potencijal EE u ovom sektoru u velikoj mjeri neiskorišćen.

Zgrade u sektoru domaćinstva, komercijalne i javne zgrade u ukupnoj finalnoj potrošnji energije učestvuju sa oko 30%, a karakterišu ih loša energetska svojstva građevinskih konstrukcija i tehničkih sistema, nedostatak održavanja, kao i nizak nivo svijesti krajnjih korisnika. Osim toga, nedostatak prirodnog gasa i niska, subvencionisana cijena električne energije u prethodnom periodu, usloveli su prekomjerno direktno korišćenje električne energije za grijanje prostora i zagrijavanje sanitarne tople vode.

Ovakvo stanje u energetske sektoru Crne Gore uslovalo je urgentnu potrebu za koncipiranje i postupno sprovođenje odgovarajućih institucionalnih, zakonodavnih, strukturno-organizacionih i finansijsko-ekonomskih reformi, a što zahtjeva uvođenje i nadgradnju odgovarajućeg legislativno-regulatornog okvira. Energetske usmjerena i ekonomski podsticajna regulativa, kao i brojne finansijske inicijative (podrška iz posebno formiranih fondova), stvorile bi društveni ambijent za uspješnu realizaciju programa racionalne i efikasne upotrebe energije.

Povećanje energetske efikasnosti može biti najjeftinija i najproduktivnija energetske alternativa, sa praktično neograničenim mogućnostima. Racionalizacija energije može značajno doprinijeti stimulanju inovacija, zaposlenosti i ekonomskom rastu. Relativno malim ulaganjima, boljim izborom energetske efikasnijih tehnologija, boljom organizacijom i poboljšanjem kvaliteta mogu se postići značajne energetske i finansijske uštede.

Značajnije poboljšanje energetske efikasnosti i većeg korišćenja obnovljivih energetske izvora je tijesno povezano sa generalnom ekonomskom i socijalnom politikom. Ovdje postoji realan potencijal za doprinos održivom razvoju i ekonomskom rastu koji može uticati na sva područja ekonomskih aktivnosti. Da bi dostigla energetske ciljeve, Crna Gora mora realizovati preuzete međunarodne obaveze prema institucionalnim, zakonskim i ostalim promjenama.

Implementacija EU normi i standarda u oblasti energetske efikasnosti biće od značajnog uticaja na integraciju Crne Gore u EU.

U prethodnom periodu, Vlada Crne Gore, usvojila je nekoliko akcionih planova za realizaciju Strategije energetske efikasnosti, a koji su u velikoj mjeri ostali nerealizovani zbog nedostatka pravnog okvira, kao i nedostatka finansijskih i ljudskih resursa. Međutim, određene značajne aktivnosti su implementirane, održavana je aktuelnost teme energetske efikasnosti, kao i povećanje opšte svijesti o energetskej efikasnosti.

Crna Gora se u svojim strateškim energetske dokumentima opredijelila za što veći stepen efikasnosti korišćenja energije. Unapređenje energetske efikasnosti predstavlja jedan od glavnih strateških ciljeva nacionalne energetske politike iskazane u Strategiji razvoja energetike i u Strategiji energetske efikasnosti, kao i Akcionim planovima za njihovu realizaciju koje je usvojila Vlada

Pokretačka snaga za promociju energetske efikasnosti u Crnoj Gori je i članstvo Crne Gore u Energetskej zajednici. Decembra 2009. godine Ministarski savjet Energetske zajednice je donio zvaničnu odluku o usvajanju ključnih Direktiva EU o EE od strane zemalja članica. Kao odgovor na ovu Odluku, Skupština Crna Gora je usvojila Zakon o energetskej efikasnosti u aprilu 2010. godine, koji pruža pravni osnov i daje značajan doprinos promociji energetske efikasnosti.

Zakonom o energetskej efikasnosti uređuje se način efikasnog korišćenja energije, mjere za poboljšanje energetske efikasnosti i druga pitanja od značaja za energetske efikasnost u finalnoj potrošnji.

Prema Zakonu o energetskej efikasnosti, politika energetske efikasnosti i aktivnosti za unapređenje energetske efikasnosti definisani su Strategijom energetske efikasnosti, čija realizacija se sprovodi trogodišnjim Akcionim planovima energetske efikasnosti. Prvi plan odnosi se na period 2010-2012 i usvojen je od strane Vlade Crne Gore, decembra 2010. godine. Indikativni cilj energetske efikasnosti, koji će biti predmet prva tri akciona plana, realizovaće se do 2018. godine. Indikativni cilj, utvrđen je Odlukom Vlade Crne Gore (april 2011. godine) i predstavlja uštedu od 9% prosječne finalne potrošnje energije u petogodišnjem periodu 2002-2006 god.

Tri osnovna zadatka Strategije u pogledu energetske efikasnosti na strani finalne potrošnje energije su:

- Sprovođenje Zakona o energetskej efikasnosti;
- Izmjene i dopune Zakona o energetskej efikasnosti i dalje unapređenje politike energetske efikasnosti kroz razvoj regulatornog i institucionalnog okvira i praćenje razvoja u oblasti energetske efikasnosti u Crnoj Gori i Energetskej zajednici;
- Realizacija mjera i programa energetske efikasnosti iz akcionih planova energetske efikasnosti do 2018. godine i dalje.

Regulatorni okvir

Postojećim Zakonom o energetskej efikasnosti ("Sl. list Crne Gore", br. 29/2010), koji je donesen maja 2010. godine, a stupio na snagu maja 2011. godine, uspostavljen se osnovni pravni okvir za razvijanje sistema energetske efikasnosti, što uključuje i racionalno korišćenje i uštedu energije gdje je to moguće i to kroz precizno utvrđivanje dokumenata i mjera energetske efikasnosti, nadležnosti, prava i obaveze subjekata relevantnih za primjenu Zakona.

Ovaj Zakon ne primjenjuje se na energetske efikasnost postrojenja za proizvodnju, prenos i distribuciju energije.

Zakon o energetskej efikasnosti harmonizovan je sa zahtjevima EU direktiva u oblasti energetske efikasnosti, a koje su bile na snazi u vrijeme izrade Zakona [Direktiva o energetskej efikasnosti i energetskej uslugama (2006/32/EC); Direktiva o energetskej karakteristikama zgrada (2002/91/EC); Direktiva o označavanju potrošnje energije i drugih resursa uređaja za domaćinstvo (92/75/EC); Direktiva o uspostavljanju okvira za definisanje zahtjeva za eko dizajnom proizvoda koji koriste energiju (2005/32/EC)].

Zakon je definisao najvažnije relevantne subjekte za njegovu implementaciju i propisao njihove nadležnosti i obaveze po pitanju energetske efikasnosti (Ministarstvo ekonomije, Javni sektor, Operatori distributivnog sistema i snabdjevači energijom, Veliki potrošači).

Prema ovom Zakonu Ministarstvu ekonomije je dodijeljena uloga glavnog nosioca politike razvoja energetske efikasnosti u Crnoj Gori (prati realizaciju Strategije i Akcionog plana i podnosi godišnji izvještaj o sprovođenju Akcionog plana Vladi; saraduje s međunarodnim institucijama u realizaciji programa energetske efikasnosti; pruža stručnu pomoć jedinicama lokalne samouprave na izradi programa poboljšanja energetske efikasnosti radi njihovog usklađivanja sa Akcionim planom; uspostavlja i vodi informacioni sistem potrošnje energije u Crnoj Gori; prikuplja podatke o potrošnji svih oblika energije i faktorima koji utiču na tu potrošnju; izdaje ovlaštenja za sprovođenje energetskej pregleda i sertifikaciju zgrada; vodi registar lica ovlaštenih za sprovođenje energetskej pregleda i sertifikaciju zgrada; promovise primjenu mjera energetske efikasnosti i izdaje publikacije u cilju informisanja i podizanja svijesti potrošača o značaju i efektima energetske efikasnosti; organizuje trening programe za sprovođenje mjera energetske efikasnosti i vrši i druge poslove u skladu sa Zakonom).

Subjenti Javnog sektora (državni organi, organizacije, regulatorna tijela, ustanove, organi lokalne

samouprave i javna preduzeća) obavezni su da u objektima u kojima obavljaju funkcije: upravljaju energijom; sprovode mjere energetske efikasnosti; upoznaju zaposlene sa mjerama energetske efikasnosti i načinima njihove primjene i uspostavljanje i primjenu kriterijuma energetske efikasnosti u odnosu na nabavku robe i usluga; uspostave i vode informacijski sistem potrošnje energije; nadležnom ministarstvu dostave podatke o godišnjoj potrošnji energije u zgradama i objektima koje koriste i o faktorima koji utiču na tu potrošnju.

Jedinicama lokalne samouprave propisano je da: donose trogodišnje programe i jednogodišnje planove poboljšanja energetske efikasnosti; upravljaju energijom u zgradama odnosno objektima koje koriste za obavljanje djelatnosti organi lokalne samouprave, javne službe i javna preduzeća čiji je osnivač lokalna samouprava; informišu građane o mogućnostima poboljšanja energetske efikasnosti, značaju i efektima primjene mjera energetske efikasnosti; utvrđuju podsticajne mjere za poboljšanje energetske efikasnosti na svom području i uspostavljaju i vode informacijski sistem potrošnje energije.

Veliki potrošači imaju obavezu da: utvrđuju godišnje planove za poboljšanje energetske efikasnosti; sprovode mjere energetske efikasnosti; upravljaju energijom; sprovode energetske preglede i primjenjuju ekonomski isplative mjere energetske efikasnosti; uspostave i vode informacijski sistem potrošnje energije; nadležnom ministarstvu dostave podatke o godišnjoj potrošnji energije i o faktorima koji utiču na tu potrošnju.

Oblast primjene i implementacija Zakona o energetske efikasnosti uglavnom je usresređena na energetske efikasnost u zgradama (utvrđivanje minimalnih zahtjeva energetske karakteristika, vršenje energetske preglede, sertifikovanje zgrada), energetske označavanje uređaja u domaćinstvu; Eko dizajn proizvoda koji koriste energiju; energetske usluge i energetska efikasnost u javnim nabavkama.

Osim navedenog Zakon o energetske efikasnosti je propisao obavezu utvrđivanja indikativnog cilja poboljšanje energetske efikasnosti kojim se planira ušteda finalne potrošnje energije u Crnoj Gori.

Zakon o energetske efikasnosti je inicirao izradu 15 podzakonskih akata, a čiji naziv i status su prikazani u sljedećoj tabeli.

	PODZAKONSKI AKT	STATUS I NAPOMENE
1	Pravilnik o metodologiji za utvrđivanje indikativnog cilja poboljšanja energetske efikasnosti u Crnoj Gori	usvojen (Sl. list Crne Gore, br. 18/11 od 01.04.2011. god.)
2	Odluka o utvrđivanju Indikativnog cilja poboljšanja energetske efikasnosti	usvojen (Sl. list Crne Gore, br. 48/2011 od 30.09.2011. god.)
3	Pravilnik o graničnoj vrijednosti potrošnje energije za određivanje velikog potrošača sadržaju planova za poboljšanje energetske efikasnosti i izvještaja o sprovođenju plana	usvojen (Sl. list Crne Gore, br. 10/12 od 15.02.2012. god.)
4	Pravilnik o sadržaju izvještaja o sprovođenju plana poboljšanja energetske efikasnosti jedinice lokalne samouprave	usvojen (Sl. list Crne Gore, br. 61/11 od 23.12.2011. god.)
5	Pravilnik o informacionom sistemu potrošnje energije i načinu dostavljanja podataka o godišnjoj potrošnji energije	usvojen (Sl. list Crne Gore, br. 6/12 od 27.01.2012. god.)
6	Uputstvo o mjerama energetske efikasnosti i smjernicama za njihovo sprovođenje	usvojen (Sl. list Crne Gore, br. 51/2012 od 9.10.2012. god.)

7	Pravilnik o bližem sadržaju i načinu dostavljanja podataka o potrošnji energije i energenata od strane operatora distributivnog sistema, snabdjevača energijom i distributera energenata - (član 15)	Od pravilnika se odustalo jer je procijenjeno da je nepotreban u ovom trenutku iz razloga što će većina odredbi koje bi njime bile propisane biti sadržana u pravilniku kojim se reguliše priprema energetske bilansa.
8	Pravilnik o minimalnim zahtjevima energetske efikasnosti zgrada	usvojen („Sl. list CG“, br. 23/2013 od 27.05.2013. god.)
9	Pravilnik o sertifikovanju energetske karakteristika zgrada	usvojen („Sl. list CG“, br. 23/2013 od 27.05.2013. god.)
10	Pravilnik o metodologiji vršenja energetske pregleda zgrada	usvojen („Sl. list CG“, br. 23/2013 od 27.05.2013. god.)
11	Pravilnik o programu obuke za energetske preglede, sadržaju zahtjeva za izdavanje ovlaštenja i registra ovlaštenih lica	usvojen („Sl. list CG“, br. 24/2013 od 31.05.2013. god.)
12	Pravilnik o redovnim energetskim pregledima sistema za klimatizaciju i grijanje	usvojen („Sl. list CG“, br. 24/2013 od 31.05.2013. god.)
13	Pravilnik o energetskom označavanju uređaja u domaćinstvu	završen nacrt – u toku je finalizacija finalnog predloga
14	Pravilnik o eko-dizajnu proizvoda koji utiču na potrošnju energije	završen nacrt – nacrt dokumenta je pripremljen i potrebno ga je finalizovati
15	Pravilnik o metodologiji za utvrđivanje stepena energetske efikasnosti u postupku javnih nabavki roba i usluga)	završen nacrt – nacrt dokumenta je pripremljen i potrebno ga je finalizovati. Preduslov za usvajanje pravilnika je usvajanje pravilnika za sertifikovanje zgrada, označavanje uređaja i eko dizajn proizvoda

Predloženi akt (Zakon o efikasnom korišćenju energije) treba da poboljša postojeći pravni okvir u Crnoj Gori u oblasti energetske efikasnosti i isti harmonizuje sa EU okvirom, prevođenjem zahtjeva inoviranih direktiva u ovoj oblasti. Osim toga ovaj akt treba da riješi određene aktuelne probleme vezane za primjenu važećeg Zakona o energetske efikasnosti (nedovoljno definisan mehanizam kontrole sprovođenja Zakona; neblagovremena izrada podzakonskih akata; naglašena potreba za nadgradnjom Zakona radi preciznijeg i kompletnijeg definisanja određenih normi, posebno u dijelu propisivanja nadležnosti, planiranja i sprovođenja pojedinih aktivnosti i izvještavanja o realizovanim mjerama, kao i u dijelu poboljšanja pravne osnove za izradu podzakonskih akata). Poseban problem predstavlja i nedovoljan kapacitet (finansijski, kadrovski, institucionalni) i nedovoljna svijest o značaju i efektima primjene mjera energetske efikasnosti gotovo kod svih aktera relevantnih za primjenu ovog zakona, a što takođe upućuje na neophodnost poboljšanja postojećeg pravnog okvira u ovoj oblasti i obezbjeđenje osnovnih preduslova za njegovu uspješnu primjenu.

Zadržavanje postojećeg pravnog okvira u oblasti energetske efikasnosti imaće za posljedicu da i u budućem periodu budu aktuelni prethodno navedeni problemi, a koji onemogućavaju uspješnu realizaciju ciljeva postavljenih u strateškim dokumentima u oblasti energetske efikasnosti (Energetska politika Crne Gore do 2030. godine, Strategija energetske efikasnosti, Strategija razvoja energetike u crnoj Gori do 2025. godine, Akcioni planovi energetske efikasnosti za period 2013-2015 i 2015-2018. godine). Neuspješna realizacija strateških ciljeva u oblasti energetske efikasnosti imaće negativan uticaj kod svih aktera zaduženih za realizaciju ciljeva, kao i kod potrošača energije. Posebno imajući u vidu ulogu politike energetske efikasnosti, a u kojoj uspostavljanje adekvatnog pravnog okvira ima poseban značaj, kao i višestruko pozitivne efekte

po osnovu primjene politike i mjera energetske efikasnosti (ostvarivanje ušteta u energiji i izdataka za energiju; pozitivan uticaj na životnu sredinu; podrška održivom razvoju; podizanje komfora rada i stanovanja; razvoj preduzetništva; uvođenje novih čistijih i efikasnijih tehnologija; otvaranje novih radnih mjesta; transfer znanja, podizanje opšte svijesti o energetskej efikasnosti i dr.)

Takođe je važno istaći će da neuspješna realizacija politike energetske efikasnosti bitno otežati pristupanje Crne Gore u članstvo EU, posebno imajući u vidu njene preuzete obaveze kao članice Energetske zajednice.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

Osnovni ciljevi predloženog akta su istovjetni sa ciljevima važećeg Zakona o energetskej efikasnosti, a to je da obezbijedi uvođenje opšteg okvira za promociju energetske efikasnosti na strani finalne potrošnje energije, tj. da uspostavi regulatorne mehanizme za postizanje nacionalnih ciljeva u oblasti energetske efikasnosti, a koji su prije svega elaborirani u strateškim dokumentima: Energetska politika Crne Gore do 2030. godine, Strategija energetske efikasnosti, Strategija razvoja energetike u crnoj Gori do 2025. godine, kao i drugim srodnim strategijama, npr. za oblast održivog razvoja, zaštitu životne sredine i sl.

Predmetni akt poboljšava postojeći pravni okvir u oblasti energetske efikasnosti (nadgradnjom Zakona o energetskej efikasnosti):

- usaglašavanjem sa inoviranim EU direktivama u oblasti energetske efikasnosti (Direktiva 2012/27/EU o energetskej efikasnosti; Direktiva 2010/31/EU o energetskej karakteristikama zgrada; Direktiva 2010/30/EU o energetskej označavanju proizvoda koji utiču na potrošnju energije i implementirajuće regulative za pojedine grupe proizvoda; Direktiva 2009/125/EC o uspostavljanju okvira sa zahtjevima za eko-dizajn proizvoda koji utiču na potrošnju energije i implementirajuće regulative za pojedine grupe proizvoda);
- poboljšanjem pravne osnove za izradu novih i bolju primjenu postojećih podzakonskih akata (uvođenjem pojedinih novih odredbi i izmjenama i dopunama postojećih);
- kao i drugim intervencijama na većem dijelu odredbi u cilju jasnijeg definisanja zakonskih zahtjeva, procedura, prava i obaveza subjekata relevantnih za primjenu Zakona.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

Opcija *status quo*

Opcija status quo, odnosno odsustvo regulatorne promjene, nije prihvaćena, jer niz problema nije bilo moguće otkloniti bez izmjena regulatornog okvira, dok su neki od problema direktno uzrokovani postojećim zakonskim rješenjima. Predlog zakona dijelom sadrži nove odredbe predviđene važećim direktivama, a jednim dijelom korekciju postojećih odredbi.

Opcija izmjena i dopuna postojećeg zakona

Prije izrade predloženog akta bila je planirana izrada Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energetskej efikasnosti. Međutim, tokom izrade podzakonskih akata pojavio se problem izostanka odgovarajuće pravne osnove za adekvatnu izradu Podzakonskih akata. Naime, izostanak

pojedinih odredbi ili neadekvatna formulacija postojećih, negativno se odrazilo na kompletnost i preciznost pojedinih formulacija kod donesenih podzakonskih akata, ili je odložilo izradu preostalih planiranih akata. Nakon donošenja predloženog akta (Zakona o efikasnom korišćenju energije) planirane su izmjene i dopune donesenih podzakonskih akata.

Transponovanje zahtjeva prethodno navedenih inoviranih EU direktiva, takođe je zahtijevalo značajnije izmjene i dopune Zakona o energetskej efikasnosti. Slično se dogodilo u nastojanju da se izmjeni i dopuni značajan dio odredbi radi obezbjeđenja bolje primjene Zakona, posebno u dijelu: definisanja dokumenata energetske efikasnosti, propisivanje metodologije za mjerenje ušteta energije, planiranja rekonstrukcije državnih službenih zgrada, pripreme Godišnjeg operativnog plana poboljšanja energetske efikasnosti, planiranja i sprovođenja mjera energetske efikasnosti od strane energetske subjekata, priznavanja ovlaštenja za vršenje energetske pregleda za strana lica, obaveza sertifikovanja energetske karakteristika zgrada, nadzora nad primjenom Zakona i dr.).

Na kraju je važno istaći da više od 80% odredbi Zakona o energetskej efikasnosti izmjenjeno ili dopunjeno, a što je obavezalo na izradu novog zakonskog akta.

Kako važeći Zakon o energetskej efikasnosti uređuje način efikasne korišćenja energije, mjere za poboljšanje energetske efikasnosti i druga pitanja od značaja za energetskej efikasnost na strani finalne potrošnje i kako se ne primjenjuje na energetskej efikasnost postrojenja za proizvodnju, prenos i distribuciju energije, odlučeno je da ime predloženog akta bude Zakon o efikasnom korišćenju energije.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima)
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti,
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija;
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Zakonsko rješenje će direktno uticati na sljedeće subjekte: organi državne uprave; jedinice lokalne samouprave; javne službe čiji je osnivač država odnosno lokalna samouprava za objekte u državnoj svojini kojima upravljaju; investitore izgrađenih odnosno rekonstruisanih zgrada za koje su dobili građevinsku dozvolu nakon stupanja na snagu ovog zakona; vlasnici zgrada, odnosno djelova zgrada prilikom prodaje ili iznajmljivanja; vlasnici zgrada koje su u funkciji okupljanja većeg broja ljudi (hoteli, pozorišta, bioskopske, sportske i izložbene dvorane, tržni centri i sl); veliki potrošači energije (privredna društva čija je pretežna djelatnost u proizvodnom sektoru, sektoru trgovine i usluga i čija ukupna godišnja potrošnja primarne energije prelazi 10.000 MWh); snabdjevači energijom i distributeri energenata.

Kako, po definiciji, politika energetske efikasnosti promoviše sprovođenje ekonomski isplativih mjera (po osnovu ostvarenih energetske, a time i ekonomskih ušteta), nije za očekivati da predloženi zakonski akt kod gore navedenih subjekata proizvede negativne finansijske efekte. U vezi sa tim, ovaj zakonski dokument, iako je navedenim subjektima propisao određene obaveze koje zahtijevaju obezbjeđenje potrebnih finansijskih sredstava, nije postavio nikakve obaveze po pitanju visine finansijskih ulaganja u mjere energetske efikasnosti. Naime, nastojalo se da se ovim Zakonom promjeni ponašanje potrošača energije, kreatora energetske politike, kao i svih drugih relevantnih subjekata za primjenu Zakona, i inicira uvođenje mehanizama za stvaranju opšte brige o korišćenju energije i iskorišćenju potencijala energetske efikasnosti.

Subjekti koji nemaju početni kapital za ulaganje u mjere energetske efikasnosti koje zahtijevaju značajnija finansijska sredstva, mogu prvo realizovati besplatne ili niskotroškovne mjere, pa kasnije po osnovu realizovanih energetske ušteta i time ostvarenih ekonomskih benefita,

investirati u finansijski zahtjevnije mjere. U svakom slučaju najskuplju opciju predstavlja neulaganje u mjere energetske efikasnosti.

Važno je istaći da sprovođenje mjera energetske efikasnosti ima višestruko pozitivan uticaj, a što dodatno opravdava njihovo sprovođenje i motiviše sve relevantne aktere za realizaciju potrebnih aktivnosti (ostvarivanje ušteda u energiji i izdataka za energiju; pozitivan uticaj na životnu sredinu; podrška održivom razvoju; podizanje komfora rada i stanovanja; podizanje kvaliteta usluga, razvoj preduzetništva; uvođenje novih čistijih i efikasnijih tehnologija; uključenje na tržište specijalizovanih kompanija za energetske efikasnosti, otvaranje novih radnih mjesta; otvaranje namjenskih fondova i uključenje finansijskih institucija u finansiranje programa i projekata energetske efikasnosti, razvoj tržišne konkurentnosti, transfer znanja, podizanje opšte svijesti o energetske efikasnosti, razvoj međunarodne saradnje i dr.).

Iz prethodno navedenog, evidentan je veliki značaj razvoja energetske efikasnosti, pa je potrebno podržati sve zakonske inicijative za uvođenje odgovarajućih podsticaja u ovoj oblasti (poreske, carinske i druge olakšice), a koje su kao mogućnost inicirane predloženim aktom. Takođe treba imati u vidu preuzete obaveze Crne Gore prema međunarodnoj zajednici, posebno EU.

Razvoj energetske efikasnosti je u direktnoj zavisnosti od ukupnog društveno-ekonomskog razvoja, tako da su u oblasti energetske efikasnosti uglavnom prisutne biznis barijere kao i u drugim oblastima.

Ovaj zakonski tekst ne sadrži administrativna opterećenja koja bi bila predmet razmatranja.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?;
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti;
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti;
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?;
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proistići finansijske obaveze?;
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?;
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćanja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda;
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti;
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?;
- Da li su dobijene primjedbe implementirane u tekst propisa? Obrazložiti.

Za implementaciju propisa potrebno je obezbjeđenje finansijskih sredstava.

Predlogom zakona predviđeno je da sredstva za finansiranje projekata i sprovođenje mjera energetske efikasnosti obezbjeđuju se iz: budžeta države, budžeta jedinice lokalne samouprave, donacija, kredita i drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Prema raspoloživim podacima, evidentno je da su to relativno značajna materijalna sredstva. Međutim, kako je prethodno navedeno ovdje se radi o ulaganjima koja se relativno brzo isplaćuju kroz ostvarene ekonomske uštede po osnovu realizacije energetske ušteda.

Takođe je važno istaći, da se iz budžeta države ili budžeta jedinica lokalne samouprave inače izdvajaju veća finansijska sredstva za druge namjene, kao npr. za održavanje objekata (zgrade, infrastrukturni objekti, postrojenja, vozila, instalacije, uređaji i dr., a koja su značajnim dijelom direktno ili indirektno povezane sa realizacijom mjera energetske efikasnosti, iako u tom smislu nijesu formalno definisane.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertiza i ako da, kako;
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije);
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni, obrazložiti

Prilikom izrade ovog zakonskog propisa korišćena su uporedna iskustva zemalja u regionu, kao i uporedna iskustva zemalja članica u Energetskoj zajednici.

Predloženi akt je urađen od strane službenika Sektora za energetske efikasnosti Ministarstva ekonomije. Postizanje odgovarajuće pravne forme ovog akta urađeno je u saradnji sa Sekretarijatom za zakonodavstvo.

Prema zakonom predviđenoj proceduri predmetni dokument je upućen svim relevantnim subjektima na davanje mišljenja. Takođe je objavljen na internet stranici Sektora za energetske efikasnosti, kako bi ostali zainteresovani subjekti mogli dati svoje sugestije i primjedbe.

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Potencijalne prepreke za implementaciju propisa se svode na ekonomsku situaciju i finansijsku nemogućnost nadležnih institucija da izdvoje finansijska sredstva za unapređenje energetske efikasnosti. Takođe, problem predstavlja nedovoljno znanje i svijest o energetske efikasnosti kod aktera relevantnih za primjenu zakona, kao i aktuelne finansijske, kadrovske i institucionalne barijere.

Povećanje energetske efikasnosti je obaveza svih državnih i lokalnih organa koji moraju, u skladu sa mogućnostima i ovlaštenjima, dati svoj doprinos. Zbog toga se obaveza donošenja planova i programa ustanovljava i na lokalnom nivou.

U proizvodnom sektoru, sektoru trgovine i usluga obavezu planiranja i sprovođenja mjera energetske efikasnosti imaju veliki potrošači. Takođe, snabdjevači energije i distributeri energenata imaju obavezu da vode računa o energetske efikasnosti svojih krajnjih kupaca i da planiraju i sprovode određene mjere za njeno povećanje.

U cilju ostvarivanja pregleda sprovođenja planiranih aktivnosti i praćenja postignutih rezultata, Zakon propisuje obavezu izvještavanja od strane prethodno navedenih subjekata.

Takođe je uvedena obaveza ustanovljavanja nacionalnog indikativnog cilja poboljšanja energetske efikasnosti, koja predstavlja zahtjev zakonodavstva EU. Svrha postavljanja cilja je dvojaka: izračunavanje cilja je prilika da se utvrde potencijali za poboljšanje energetske efikasnosti, a, sa druge strane, postavljanjem cilja omogućava se ocjenjivanje uspješnosti čitavog procesa.

Jedan od ključnih zahtjeva EU je da država na svom primjeru pokaže privrženost ostvarivanju postavljenih ciljeva u oblasti energetske efikasnosti, tako da uvođenje obaveze za poboljšanje energetske efikasnosti u državnim službenim zgradama predstavlja opravdanu i efikasnu mjeru u ovom pogledu.

Na osnovu predmetnog zakona predviđena je izrada akcionih planova energetske efikasnosti (na državnom nivou, kao i na nivou jedinica lokalne samouprave, snabdjevača energijom, distributera energije i velikih potrošača) u kojima su definisane: mjere energetske efikasnosti, zaduženi subjekti za njihovo sprovođenje, potrebna finansijska sredstva, dinamika sprovođenja mjera i drugi potrebni detalji.

Glavni indikator uspješnosti primjene Zakona o efikasnom korišćenju energije predstavlja

ostvarena ušteda u energiji, a koja će se utvrditi na osnovu metodologije koju će donijeti nadležno ministarstvo za oblast energetske efikasnosti.

Nadzor nad sprovođenjem Zakona vrši Ministarstvo ekonomije, a inspekcijski nadzor Uprava za inspekcijske poslove. Svi akteri relevantni za primjenu zakona dužni su izvještavati nadležno ministarstvo za oblast energetske efikasnosti. Na taj način ostvariće se uvid u vezi primjene mjera energetske efikasnosti i po potrebi preduzimati odgovarajuće zakonom utvrđene mjere.

Podgorica,

13.09.2013. godine

 MINISTAR
dr. Vladimir Kavarić